

AYDIN İLİ AĞIZLARINDA *ne ... ne ...* BAĞLACININ FARKLI BİR KULLANIMI ÜZERİNE*

About A Different Usage of ne ... ne ... Conjunction in Aydın Dialects

О ином использовании предлога ne ... ne ... в диалекте района Айдын

Erkan SALAN**

Gazi Türkiyat, Bahar 2015/16: 43-50

Özet: Türkçe, ilk yazılı kaynaklardan bugüne sözcük, sözcük grupları ve cümlelerle farklı dizimler ve birliktelikler oluşturabilen zengin bir dildir. Farklı yapısal birlikteliklerin oluşumunda bağlaçlar önemli bir yere sahiptir. Bağlaçların her birinin birbirinden farklı işlevleri yerine getirebilmesi, ayrı bir inceleme konusu olarak ele alınmasını da gerekli kalmaktadır. Geçmişten bugüne Türkçede olumsuzluk ve bağlama işleviyle kullanılmış olan *ne ... ne ...* bağlacının Aydın ili ağızlarında olumsuzluk ve bağlama işlevinin yanı sıra *ya ... ya ...* işlevindeki kullanımlarına da rastlanmaktadır. Bu çalışmada, Aydın ili ağızlarında *ne ... ne ...* bağlacının *ya ... ya ...* işlevindeki kullanımlarına dikkat çekilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Aydın ili ağızları, *ne ... ne ...*, *ya ... ya ...*, işlev.

Abstract: Turkish is a rich language which can create different syntagms and cooccurrences with words, group of words and sentences from early written resources of Turkish literature. Conjunctions are important in terms of formation of various structural collocations. Different functions of conjunctions have to be studied study separately. Because, each conjunction has different functions. *neither ... nor ... (ne ... ne ...)* which has been often used with negativity and affiliation functions from the past in Turkish has also function of *either ... or ... (ya ... ya ...)* in Aydın dialects. In this study, usages with *either ... or ... (ya ... ya ...)* function of *neither ... nor ... (ne ... ne ...)* in Aydın dialects were explained.

Key Words: Aydın Dialects, *ne ... ne ... (neither ... nor ...)*, *ya ... ya ... (either ... or ...)*, function.

Аннотация: Турецкий язык начиная с первых письменных источников был и является богатым языком в котором существуют разные сочетания и предложения включающие в себе слова, словарные единицы и т.д. Предлоги занимают важное место в сочетании образования различной структурной единицы. Для того чтобы понять различные функции предлогов требуется их рассмотреть как отдельного предмета исследования. Предлог *ne... ne...* который до сегодняшнего дня использовался как связывающей и негативной формой, в диалекте района Айдын вместе со связывающей и негативной формой используется вместо предлога *ya ... ya ...*. В этом исследовании обращается внимание на использование предлога *ne... ne...* в функции предлога *ya... ya...* в диалекте Айдын.

Ключевые слова: диалект Айдын, *ne ... ne ...*, *ya ... ya ...*, функция.

* Bu çalışma, 12-13 Kasım 2014 tarihleri arasında Nevşehir’de düzenlenen olan Uluslararası Türk Kültürü Araştırmaları Sempozyumu’nda sunulan bildirinin gözden geçirilip yeniden düzenlenen biçimidir.

** Yrd. Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü – Aksaray / TÜRKİYE.
salanerkana@yahoo.com

I. Giriş

Türkçede çeşitli dil unsurlarının bir araya gelmesinde, *bağlaçlar / bağlama edatları* önemli bir yere sahiptir. Bağlaçlar sözcükleri, sözcük gruplarını, cümleleri bazen de paragrafları biçim ve anlam yönünden birbirine bağlayan ve sahip oldukları işlevler sayesinde bağladıkları sözler arasında türlü anlam ilişkileri kuran dil unsurlarıdır (Korkmaz 2005: 118). Bağlaçların bağlama özelliklerinin yanı sıra cümleye *olumsuzluk, karşıtlık, tahmin, benzerlik, sebep* gibi pek çok anlam özelliğinin kazandırılmasında da önemli bir yere sahip olduğu açıktır. Bu bakımdan bağlaçların bağlama işlevlerinin yanında dile geniş anlatım olanakları sağlaması, Türkçenin zenginlik göstergesi olarak değerlendirilmesini de beraberinde getirmiştir (Aksan 2006: 78). Birbirinden çok farklı işlevlere sahip olan bağlaçların her biri farklı bir inceleme konusu olabilecek zenginliğe sahiptir. Bu bağlaçlardan biri de Türkçede olumsuzluk ve bağlama işleviyle sık kullanılan *ne ... ne ...*¹ bağlacıdır (Ergin 1998: 353-354).

ne ... ne ... bağlacı, farklı açılardan müstakil çalışmalara konu olmuştur (Tevfik 1909, Gencan 1970, Menabit 2006, Salan 2011). Bununla birlikte bağlacın Türkçenin çeşitli saha ve dönemlerinde zengin kullanım özelliklerine sahip olması, *ne ... ne ...* ile ilgili yeni çalışmaların da ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu çalışmada, Türkçede bağlama ve olumsuzluk işleviyle sık kullanılan *ne ... ne ...* bağlacının Aydın ili ağızlarında *ya ... ya ...* yani iki ya da daha fazla unsurdan herhangi birini tercih etme işlevindeki kullanımları ele alınmaktadır. Çalışmaya konu olan kullanımların herhangi bir incelemeyle ortaya konmamış olması, konuya dikkat çekilmesini zaruri hâle getirmiştir. *İnceleme* bölümüne geçmeden önce çalışmanın kapsamını da kısaca belirtmekte fayda vardır.

Aydın ili ağızlarında *ne ... ne ...* bağlacının *ya ... ya ...* işlevli kullanımlarını ele alan bu çalışmada, inceleme alanı Ege bölgesi ağızlarıyla sınırlı tutulmuştur. Bu tercihteki başlıca etken, bölgeleri ve illeri birbirinden ayıran idari sınırların ağız gruplarını belirlememesi (Karahan 1996: XIII) ve konuyu daha geniş bir bakış açısıyla değerlendirebilme ihtiyacıdır. Adı geçen bölgenin ağızları dışındaki Türkiye Türkçesi ağızları ise ayrı bir çalışmanın konusu olabilecek nitelikte olduğundan çalışmaya dâhil edilmemiştir. Çalışmamızda Ege bölgesinin çeşitli ağızları üzerine hazırlanmış olan tez, kitap ve makale düzeyindeki incelemeler örneklerin tespitinde temel kaynak vazifesi görmüştür.

II. İNCELEME

Türkiye Türkçesi ağızlarının her bölgesinde sık kullanılan *ne ... ne ...* bağlacı; *ne ... ne ...*, *ne ... ne de ...*, *ne ... ne ... ne de ...*, *ne ... ne de ... ne de ...* gibi farklı

¹ Bağlacın kökeni ve tarihî gelişimi hakkında bilgi için bk.: (Hacıeminoğlu 1992: 265-266; Salan 2011: 224-225)

biçimlerde bağlama ve olumsuzluk işlevleriyle kullanılır (Yavuz 2010: 408-416). Bu bağlacın Aydın ili ağızlarında *ya ... ya ...* yani iki ya da daha fazla unsurdan birini tercih etme işleviyle de kullanımlarına rastlanmaktadır. Bu kullanımlarına geçmeden önce *ne ... ne ...* bağlacının bağlama ve olumsuzluk işlevindeki kullanımlarına yöre ağzından örnek vermek konunun anlaşılması açısından uygun olacaktır:

hepsi dī_ōldī nē ğayınnam mā, nē ğayıntam mā, nē babam mā, nē annem mā. hişbirisi yok. (Yapıcı 2013: 600) "Hepsi de öldü. Ne kaynanam var ne kayınbabam var ne babam var ne annem var. Hiçbirisi yok."

bakıyo tilki ğaşmış; nā tilki va nā tavuk. (Caferoğlu 1965: 16) "Bakıyor ki tilki kaçmış; ne tilki var ne tavuk."

nē başı ğabağ ğezādik biz nē kısı ğollu ğezādik biz. hēğ hayatdı kēymādik hayatımızda. (Yapıcı 2013: 517) "Ne başı açık gezerdik ne de kısa kollu gezerdik. Hayatımızda hiç böyle (başı açık ve kısa kollu) gezmedik."

Yukarıda verilen örneklerde de görüldüğü gibi Aydın ili ağızlarında *ne ... ne ...* bağlacı hem bağlama hem de olumsuzluk bildirme işleviyle sık kullanılmaktadır. Bu kullanımların yanı sıra *ya ... ya ...* yani iki yada daha fazla unsurdan birini tercih etme işleviyle de sık kullanılan bir bağlaçtır:

bi taksi vādın, o dū ğöşdü ğitdi çivtlık yanna. būdanā çağırırız. nē moturlan_encez nē būdan_aşādan çağırırız. (Yapıcı 2013: 643) "Bir taksi vardı. O (onun sahibi, taksici) da çiftlik tarafına göçtü gitti. Buradan çağırıyoruz. Ya motorla ineceğiz ya buradan aşāğidan çağırıyoruz."

atılādan dōt sētın ğācāk. dōdünün_ıkisi nē düşcek nē düşmācāk dēyen ğullāmız vādın. (Yapıcı 2013: 652) "Atalardan dört zeytin gelecek. Dördünün ikisi ya düşecek ya düşmeyecek diyen insanlarımız vardı."

manısıda ilk asğēliK. ōda dōt_ay_mı dūduĒ beş_ay_mı dūduĒ yalan sōlemicēn. nē dōt_ay_olcaĒ nē beş_ay_olcaĒ manısıda. (Karasakaloğlu 2005: 322) "İlk askerlik Manisa'da. Orada dört ay mı durduk beş ay mı durduk yalan söylemeyeceğim. Manisa'da ya dört ay olacak ya beş ay olacak."

kūPrā. kūPrā türkōlu. yaş bayā atmış sēkizī bakırī². nē atmış dokuz nē atmış sēkiz. (Yapıcı 2013: 592) "Kübra. Kübra Türkoğlu. Yaş altmış sekiz herhâlde. Ya altmış dokuz ya altmış sekiz."

ya ... ya ... işlevinde kullanılan *ne ... ne ...* bağlacının Aydın ağızlarından derlenen metinlerde (Caferoğlu 1966; Korkmaz 1994: 74-94; Akbulut 2002; Karasakaloğlu 2005; Yapıcı 2013) ikiden fazla unsuru bağladığı kullanımlara

² *bakırī* sözcüğü yöre ağzında "herhâlde, galiba" anlamında kullanılır.

rastlanmamıştır. Ancak ikiden fazla unsurun *ya ... ya ...* işleviyle bağlandığı kullanımların derlenen metinlere yansımada da yöre ağzında seyrek olarak kullanıldığını belirtmeliyiz. Yeni ve ayrıntılı derleme metinlerinin oluşturulmasıyla bu örneklerin metinlere yansımada ve ortaya çıkarılması muhtemeldir. Buna karşılık olumsuzluk bildiren *ne ... ne ...* bağlacının ikiden fazla unsuru birbirine bağladığı örnekler derlenen metinlerde seyrekdir:

gocası çok efendidi bak. ne işgisi vâdi, ne ciğarası vâdi, ne gubarası vâdi. (Yapıcı 2013: 520) “Kocası çok efendiydi bak. Ne içkisi vardı ne sigarası vardı ne kumarı vardı.”

Aydın ağızlarında *ya ... ya ...* işlevli *ne ... ne ...* bağlacının derlenen metinlerde (Caferoğlu 1966, Akbulut 2002, Karasakaloğlu 2005, Yapıcı 2013) *ne ... ne de ...* biçimindeki kullanımlarına rastlanmamıştır. Ancak yöre ağzından derlenecek farklı metinlerle *ne ... ne de ...* biçiminin de ortaya çıkması muhtemeldir.

Yöre ağzında *ya ... ya ...* işlevinde kullanılan *ne ... ne ...* bağlacının yanı sıra *ya ... ya (da)...* bağlacının da sık kullanıldığı görülür:

ya gelin gidâ olan evine ya da olan gâli kızın evinü. (Yapıcı 2013: 474) “Ya gelin gider oğlan evine ya da oğlan gelir kızın evine.”

ihtiyarın yanda bölü hiç oturumassın. ya diz çökceñ, ya odan kâkıp giçceñ. (Yapıcı 2013: 570) “İhtiyarın yanında böyle hiç oturamazsın. Ya diz çökeceksin ya oradan kalkıp gideceksin.”

ya ... ya ... işlevli *ne ... ne ...* bağlacına Denizli’nin Acıpayam, Çameli, Güney, Beyağaç, Kale, Serinhisar ve Tavas ilçesi ağızlarında rastlanmaz (Derin 1995, Tok 2002, Manav 2006). Ancak Denizli’nin Aydın ili sınırındaki ilçesi olan Babadağ’da bağlacın bu kullanımına ait örnek tespit edilmiştir. Bu durum Aydın ağızlarından etkilenme olarak yorumlanabileceği gibi Babadağ ağzının Aydın ağızları ile sahip olduğu ortak özellik biçiminde de yorumlanabilir:

bu okursa ne tansu çillerö olü ne imren aykurt olü bu. (Kanaç 2010: 308) “Bu okursa ya Tansu Çiller olur ya İmren Aykut olur.”

ne ... ne ..., Uşak ili ağızlarında *ya ... ya ...* işlevinde kullanılmaz (Akçay 1997, Gülsevin 2001, Dülger 2007). Ancak Uşak’ın Eşme ilçesinden derlenmiş bir metinde çok ilginç bir ifade geçer. Bu örnekte Uşak’ın Eşme ilçesine bağlı Cemal Çörüş köyünde yaşayanlardan biri, aynı ilçenin başka bir köyü olan Bozlar’da yaşayanlardan duyduğu konuşma ile ilgili olarak şu ifadeleri kullanıyor: *Yeter gâri yâ. Onnari bi deşik, ireldeki gonuşmalar bi deşik olcak, bozların. Onar var ya, ne diyi biliyiy mi? “ne gelirim ne giderim” diyi yâni. Hani gidicek oraya da, mutlaka gitcek de “ne gelirim ne giderim” diyi yâni. “ya gelirim ya giderim” démiyi bizim gibi. “ya varırım ya varmam” démiyi.* (Gülsevin 2001: 340). Burada kaynak kişi, örnek verdiği insanların

olumsuzluk bildiren *ne ... ne ...* bağlacını, iki ya da daha fazla unsurdan birini tercih etmeyi anlatan *ya ... ya ...* işlevinde kullandığını belirtmektedir. Kaynak kişinin ifadesi, ele aldığımız konu açısından son derece dikkat çekicidir. Buradan Uşak'ın Eşme ilçesine bağlı Bozlar köyünde de *ne ... ne ...* bağlacının *ya ... ya ...* işlevinde kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ancak Bozlar köyünden derlenen metinlere bu kullanımlar yansımadığından örnek verilememiştir. Eşme ve köylerinden yapılacak olan ayrıntılı ağız derlemeleriyle bu kullanıma ait örnekler ortaya çıkacaktır.

Uşak'ın Eşme ilçesine bağlı Bozlar köyünden derlenen bir metinde “*Buraya harmandalı yürüü derler geçmişde, harmandalı yürüünden boz dede isminde bir Yörük yerleşmiş. Bura bi bozlar köyü, torunnarı onun şeylerinden dalmış yâni.*” (Gülsevin 2001: 341) ifadesi geçmektedir. Manisa'nın Salihli ilçesine bağlı İğdecik köyünden derlenen bir metinde ise anlatıcı Harmandalı Yörük'ü olduğunu, Eşme (Uşak) tarafından geldiklerini ve Eşme'de akrabalarının olduğunu ifade etmektedir (Oyar 1998: 102). Bozlar köyünde *ne ... ne ...* bağlacının *ya ... ya ...* işlevinde kullanılması dolayısıyla burada da aynı işlevle kullanılması muhtemeldir. Ancak bu kullanımlar, derlenen az sayıdaki metne yansımadığından şimdilik kesin bir ifade kullanma imkânı yoktur. Özellikle Manisa ve ilçelerinden derlenen metinlerde rastlanmamasına karşılık (Oyar 1998, Akyol 2006, Eratalay 2007, Demir 2012) Salihli'nin köylerinden -özellikle Eşme'den göçenlerin yerleştiği köylerden- yeni metinlerin derlenmesiyle bahsedilen kullanıma ait örnekler ortaya çıkabilir.

ne ... ne ... bağlacının *ya ... ya ...* işlevindeki kullanımlarına Muğla (Akar 2013, Ersoy 2001), Afyon (Akçataş 1996, Özkan 2001, Boz 2006, Dinar 2006), Kütahya (Gülensoy 1988) ve İzmir (Bozalan 2008) ili ağızlarında rastlanmaz. Bu durum, bağlaca ait bahsedilen kullanımların özellikle Aydın ili ağızlarında yoğunlaştığını gösterir.

Aydın ili ağızlarında, *ne ... ne ...* bağlacına ait *ya ... ya ...* işlevli kullanımların işlev karışması sonucu ortaya çıktığı düşünülebilir. Çünkü *ne ... ne ...* ve *ya ... ya ...*, yapı ve söyleyiş bakımından benzer bağlaçlardır. Bu durum, işlek olan bu bağlaçların kullanımında işlevsel bir karışıklık meydana getirmiş olabilir. Ayrıca $y > n$ değişiminin olabileceği de düşünülebilir; ancak bu ihtimal sağlam bir temel oluşturmaz. Çünkü yöre ağızlarında *ya ... ya ...* bağlacının sık kullanılan bağlaçlardan biri olması bu ihtimali geçersiz kılmaktadır. Üstelik bu yörede sistemli bir $y > n$ değişimi olduğunu gösterecek farklı örneklere de rastlanmaz.

Tarihî Türk lehçelerinde olumsuzluk bildiren *ne ... ne ...* bağlacının *ya ... ya ...* işlevindeki kullanımlarına rastlanmamıştır (Hacıeminoğlu 1992: 265-266; Atay 2014: 134; Tiken 2004: 94-95). Bu bakımdan Aydın ili ağızlarında, *ne ... ne ...* bağlacına ait *ya ... ya ...* işlevli kullanımların yakın dönemlerde ortaya çıktığını ifade edebiliriz.

III. SONUÇ

Uygur Türkçesi döneminden itibaren kullanılagelen (Menabıt 2006: 84) *ne ... ne ...* bağlacının olumsuzluk ve bağlama işlevli kullanımlarının yanı sıra Aydın ili ağızlarında *ya ... ya ...* işlevli kullanımlarının da olduğu tespit edilmiştir. *ne ... ne ...* bağlacının bu kullanımı, Aydın ili ağızlarının tipik özelliklerinden biridir.

ne ... ne ... bağlacının *ya ... ya ...* işlevindeki kullanımlarına, Aydın ili ağızları dışında Muğla, Afyon, Kütahya ve İzmir ili ağızlarında rastlanmamış; ancak Denizli'nin Aydın sınırındaki ilçesi olan Babadağ'da rastlanmıştır. Bu kullanım, Aydın ağızlarından etkilenme veya Aydın ağızlarıyla ortaklaşan bir özellik biçiminde yorumlanabilir. Çünkü Denizli'nin diğer ilçelerinde bu kullanım yoktur.

Uşak ili ağızlarının genelinde *ne ... ne ...* bağlacının *ya ... ya ...* işlevindeki kullanımlarına rastlanmamış (Akçay 1997, Gülsevin 2001, Dülger 2007); ancak Eşme ilçesine bağlı Cemal Çörüş köyünden derlenen bir metinde, kaynak kişi Bozlar köyünde bu kullanımın olduğunu ifade etmiştir (Gülsevin 2001: 340). Buradan Uşak'ın Eşme ilçesine bağlı Bozlar köyünde de bu kullanımın var olduğu anlaşılmaktadır. *ne ... ne ...* bağlacının *ya ... ya ...* işlevli kullanımı, Bozlar köyünde yaşayan insanların Aydın'da yaşayan insanlarla ortak bir boy özelliğine sahip olduğu ihtimalini de göz önünde bulundurmamıza imkân vermektedir. Ancak kesin bir şey söyleyebilmek için yeni ağız derlemeleri ve dil incelemelerine ihtiyaç vardır.

Aydın ili ağızlarında *ne ... ne ...* bağlacının *ya ... ya ...* işlevi kazanmasında, her iki bağlacın da hem yapı hem de söyleyiş itibarıyla benzer olmasından dolayı işlev karışması başlıca etken olarak düşünülebilir.

Bağlaçlar üzerine yapılacak olan incelemelerde işlevsel özelliklerin de dikkate alınması gerekir. Aksi takdirde bağlaçlara ait farklı işlevsel özellikler gözden kaçacak ve yeni araştırmalarla ortaya çıkarılmayı bekleyecektir. Bu da dil araştırma(cı)ları açısından dikkate alınabilecek olumsuz bir durumdur.

KAYNAKÇA

- AKAR, Ali (2013), *Muğla ve Yöresi Ağızları*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- AKBULUT, Serpil (2002), *Nazilli ve Yöresi Ağızları*, Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Manisa (Yayımlanmamış Bitirme Tezi).
- AKÇATAŞ, Ahmet (1996), *Çay Yörük Ağzı*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- AKÇAY, Halit (1997), *Sivaslı Ağzı*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- AKSAN, Doğan (2006), *Türkçenin Zenginlikleri İncelikleri*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- AKYOL, Senem (2006), *Manisa Merkez Kuzeybatı Köylerinin Ağız Özellikleri*, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

- ATAY, Ayten (2014), *Çağatay Türkçesinde Edatlar*, Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- BOZ, Erdoğan (2006), *Afyonkarahisar Merkez Ağzı (Dil Özellikleri – Metinler – Sözlük)*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- BOZALAN, Hale (2008), *Bergama Merkez İlçe ve Köylerinde Yaşayan Yörüklerin Ağız İncelemesi*, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- CAFEROĞLU, Ahmet (1966), “Aydın İli Ağızlarından Örnekler ve Etnografya Bakımından Özellikleri”, *TDAY-Belâten 1965*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1-28.
- DEMİR, İmdat (2012), *Sarıgöl ve Yöresi Ağızları (İnceleme – Metinler – Sözlük)*, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- DERİN, İsmail (1995), *Acıpayam ve Çameli (Denizli) İlçeleri Ağızları (İnceleme – Metin – Sözlük)*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- DİNAR, Talat (2006), *Başmakçı ve Dazkırı Ağzı*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- DÜLGER, Ersan (2007), *Banaz İlçesi Ağzı*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- ERATALAY, Sevda (2007), *Alaşehir ve Yöresi Ağızları*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- ERGIN, Muharrem (1998), *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yayınları.
- ERSOY, Necan Asım (2001), *Fethiye Ağzı (Metin, Derleme ve İnceleme)*, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- GENCAN, Tahir Nejat (1970), “Ne ... Ne ... Bağlacı Üzerine”, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, XXI (220), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 264-274.
- GÜLENSOY, Tuncer (1988), *Kütahya ve Yöresi Ağızları (İnceleme, Metinler, Sözlük)*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- GÜLSEVİN, Gürer (2002), *Uşak İli Ağızları (Dil Özellikleri – Metinler – Sözlük)*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- HACIEMİNOĞLU, Necmettin (1992), *Türk Dilinde Edatlar*, İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- KANAÇ, Işıl (2010), *Denizli'nin Babadağ İlçesi Ağzı*, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- KARAHAN, Leylâ (1996), *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KARASAKALOĞLU, Nuri (2005), *Aydın Merkez Ağzı*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- KORKMAZ, Zeynep (1994), *Güney-Batı Anadolu Ağızları Ses Bilgisi (Fonetik)*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KORKMAZ, Zeynep (2005), “Bağlaçlar ve Türkiye Türkçesindeki Oluşumları”, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, LXXXIX (638), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 118-125.
- MANAV, Aslı (2006), *Denizli'nin Güney İlçesi Ağzı (Fonetik – Morfoloji)*, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

- MENABİT, Ciden Sena (2006), "Ne ... Ne'li veya Ne ... Ne de'li Bağlama Edatlarında Olumsuzluk Sorunu", *TDAY-Belleten*, 2004/1, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 71-91.
- OYAR, Ahmet (1998), *Salihli İlçesi ve Köyleri Ağızlarından Derlemeler (İnceleme-Metin-Sözlük)*, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- ÖZKAN, İbrahim (2001), *Sandıklı ve Yöresi Ağız Özellikleri*. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- SALAN, Erkan (2011), "Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserlerinde ne ... ne (de) ... Bağlacı", *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 223-240.
- TEVFİK, Ebuzziya (1909), *Ne Edat-ı Nefyi Hakkında Tetebbuat*, İstanbul: Matbaa-i Ebuzziya.
- TİKEN, Kâmil (2004), *Eski Türkiye Türkçesinde Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler ve Zarf Fiiller*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TOK, Turgut (2002), *Denizli İli Güney ve Güneybatı Bölgesi Ağızları*, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- YAPICI, Ali İhsan (2013), *Aydın ve Yöresi Ağızları (İnceleme – Metin – Sözlük)*. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- YAVUZ, Serdar (2010), *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Bağlaçlar*, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ (Yayımlanmamış Doktora Tezi).